

Auca de Josep Maria Llompart

En Josep Maria Llompart hem de llegir sense retard. Va ser poeta i assagista traductor i articulista.

De Mallorca era natural i no per causa accidental. Son pare, que era militar, primer el va desarrelar.

Passaren uns anys a Galícia, fou per culpa de la milícia. Anys després tornaren a l'illa, on la vida fou més senzilla.

Llegint Rondalles mallorquines amb olor de pins i alzines, a Mallorca recuperà el contacte amb el català.

L'antologia Sanchis Guarner com a poeta verdader, insular i de la postguerra, sempre en defensa de la terra.

Treballà de funcionari, tingué un càrrec de dignatari, amb un sou que li permetia temps per a escriure poesia.

Activista per la cultura, va treballar amb molta cura d'assessor editorial en literatura actual.

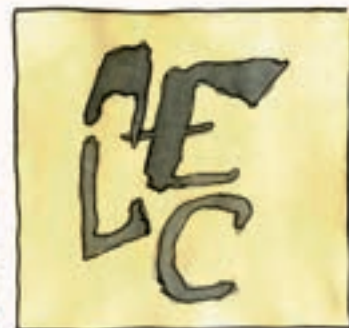
També en la revista Papers de son Armadans, l'univers de poetes i novel·listes, treballà amb Cela i els caixistes.

En la dècada dels setanta la seua obra s'ageganta. Mandràgola i Terra d'Argensa, la seua carrera és extensa.

Memòries d'adolescent, Jerusalem... incessantment, escriu poemes, fa de crític i d'articulista polític.

De l'AELC ben a gra'tient, va exercir de president, i de la Federació Llull, que el nostre país acull.

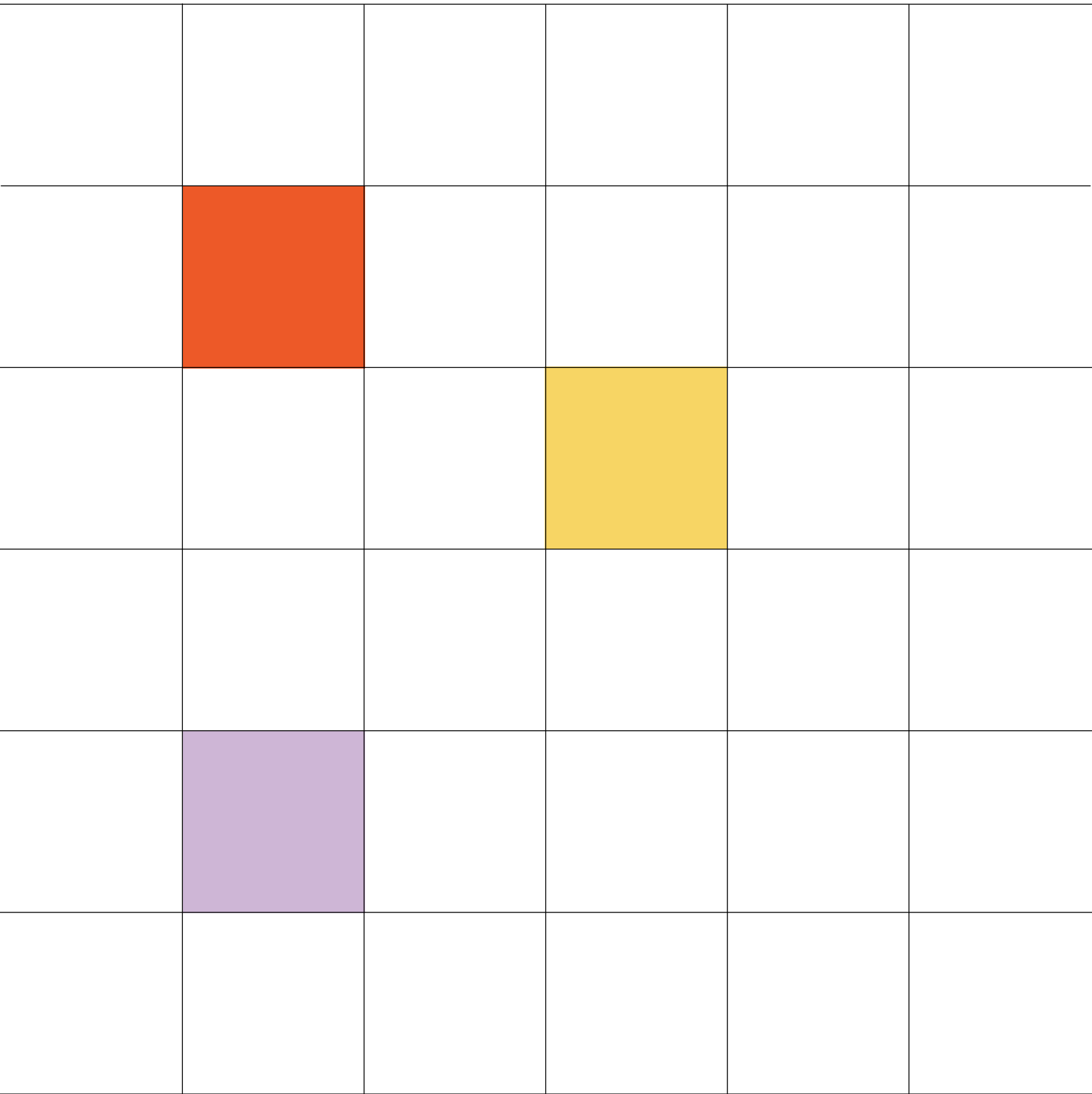

Finalment, del Premi d'Honor, Llompart va ser mereixedor, per una tasca tan ingent compromesa i clarivident.

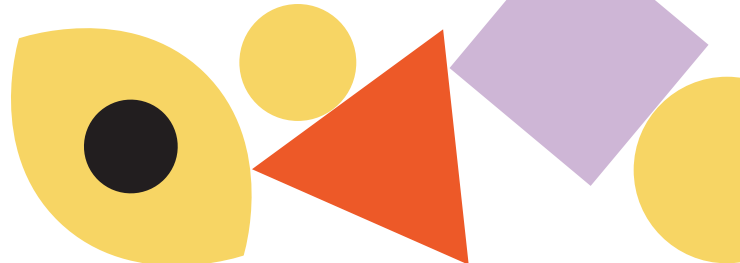
Unitat didàctica ESO.

1r cicle d'ESO

Josep Maria Llompart

Llegim i escrivim

1

Per tal de començar amb bon peu l'etapa de Secundària, us proposem que feu l'última activitat del 3r cicle de Primària. Aquesta activitat –veure un vídeo i respondre a unes preguntes– us familiaritzarà amb la vida i l'obra de Josep Maria Llompart.

2

Llegiu el versos de l'auca (TEXT1) i relaciona'ls amb els corresponents apartats de la vida i l'obra de Josep Maria Llompart del TEXT 2. Podeu fer-ho de la següent manera: subratlleu amb un color les coincidències i amb un altre color allò que no es diu als dos textos. En acabat, feu-ne un resum o un esquema al vostre quadern.

TEXT 1

En Josep Maria Llompart hem de llegir sense retard. Va ser poeta i assagista traductor i articulista.

De Mallorca era natural i no per causa accidental. Son, pare, que era militar, primer el va desarrelar

Passaren uns anys a Galícia, fou per culpa de la milícia. Anys després tornaren a l'illa, on la vida fou més senzilla.

Llegint *Rondalles mallorquines* amb olor de pinars i alzines, a Mallorca recuperà el contacte amb el català.

l'antologà Sanchis Guarnier com a poeta verdader, insular i de la postguerra, sempre en defensa de la terra.

Treballà de funcionari, tingué un càrrec de dignatari, amb un sou que li permetia temps per a escriure poesia.

Activista per la cultura va treballar amb molta cura d'assessor editorial en literatura actual.

També en la revista *Papers de son Armadans*, l'univers de poetes i novel·listes, treballà amb Cela i els caixistes.

En la dècada dels setanta la seua obra s'ageganta. *Mandràgola* i *Terra d'Argensa*, la seua carrera és extensa.

Memòries d'adolescent, Jerusalem... incessantment, escriu poemes, fa de crític i d'articulista polític.

De l'AELC ben a gratcient, va exercir de president, i de la Federació Llull, que al nostre país acull.

Finalment, del Premi d'Honor, Llompart va ser mereixedor, per una tasca tan ingent compromesa i clarivident

TEXT 2

Josep Maria Llompart de la Peña va nèixer el 23 de maig de 1925 a Palma. Son pare, militar professional, fou destinat a Galícia quan ell tenia un any. La família tornà amb Josep Maria havent complert els 5 anys. Quan torna a Mallorca, el seu pare li llig les *Rondalles mallorquines* i recupera el contacte amb el català.

Estudià el batxillerat a l'institut de la capital illenca. A principis de la dècada dels quaranta inicià la carrera de dret a la Universitat de Barcelona. Es llicencià el 1947. Treballà en diverses feines fins que el 1956 guanyà una plaça a la Prefectura d'Obres Públiques de Balears.

Entre 1969 i 1972 Llompart compaginà la feina a la Prefectura d'Obres Públiques de Balears amb la de professor de literatura i cultura catalanes a la delegació a Palma de la Facultat de Filosofia i Lletres de la Universitat de Barcelona.

Publicà els primers poemes a l'antologia de Sanchis Guarnier *Els poetes insulars de postguerra* (1951), El primer llibre de poesia és *Poemes de Mondragó* (1961); després publicà *La Terra d'Argensa* (1972), *Memòries i confessions d'un adolescent de casa bona* (1974), *Urbanitat i cortesia* (1979), *Mandràgola* (1980) on inicia una etapa nova marcada per la reflexió sobre la mort i una intensa elaboració del llenguatge, *La Capella dels Dolors i altres poemes* (1981), El darrers llibres de poesia són: *Jerusalem* (1990) i *Spiritual* (1992). La tardor i la nit, símbols de la mort i de la decrepitud, seran els motius predominants de tota la poesia llompartiana. La mort esdevé l'ombra constant de la darrera etapa de la poesia de Llompart.

Ha destacat com a traductor de poesia galaicoportuguesa recollida als volums: *Quinze poetes gallecs* (1976), *Poesia galaico-portuguesa* (1984), *Poesia gallega, portuguesa i brasilera moderna* (1988), *Poemes de Luis Pimentel i Celso Emilio Ferreiro* (1992). En el camp de la prosa excel·lí amb un petit recull de memòries, titulat *Vocabulari privat* (1993). Però és en el camp de la crítica literària i l'assaig de temàtica cultural on el poeta dedicà una vasta atenció, que comprèn els volums següents: *La literatura moderna a les Balears* (1964), *Retòrica i poètica* (1982), *Països Catalans? i altres reflexions* (1991), *La narrativa a les Illes Balears* (1992), i, pòstumament, els volums *Els Nostres Escriptors* (1996) i *El Llac i la flama* (1998).

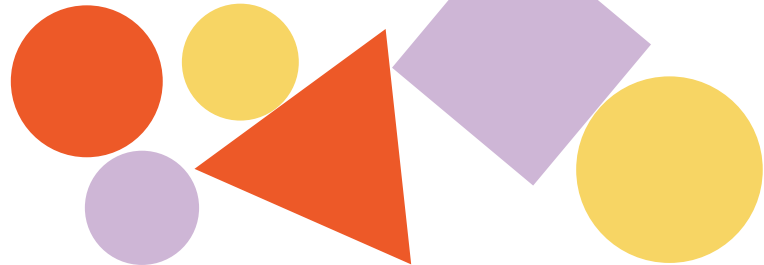

Text adaptat extret de:

<https://www.eltemps.cat/article/3093/un-gran-home>

<https://lletra.uoc.edu/ca/autor/josep-maria-llompart/detall>

Nou diccionari 62 de la literatura catalana.

3

Llegiu el poema i responeu a les qüestions:

De matí nasqué l'amor
i es moria a l'horabaixa,
ales de corb en el vent
el cel morat endolaven.
Una vida, dues vides,
s'ajuntaven a trenc d'alba,
el migdia les marceix,
el ponent les separava.
Cavaller de cor gentil
ha travessat la muntanya,
per l'alt camí de l'amor
la mort li segueix les passes.
Alba, migdia, ponent,
uns ulls que s'obren i es tanquen.
Quan la mort arribarà,
la fulla caurà de l'arbre.
No serà teu l'estel d'or
ni la lluna congelada,
iràs i no tornaràs
mai més a la font de l'alba.
De matí nasqué l'amor
i es moria a l'horabaixa.

1. Busqueu en el diccionari:

1. Horabaixa: _____
2. Endolar: _____
3. Estel: _____
3. Ir: _____

2. Analitzeu la mètrica del poema. Comprovareu que els versos són heptasíl·labs; aquest tipus de versificació és pròpia de les composicions poètiques de caire popular. A més a més, hi ha una tornada que tanca el poema, cosa que acaba per conferir-li una forma de cançó.

Quina és la finalitat del poeta en fer una poesia amb aquests trets formals i estilístics?

3. Quines són les diferents parts del dia que trobem en la “història” del poema?

4. Quins personatges intervenen en aquesta “història”? Podríem dir que el poema conté un combat entre Amor i Mort? Raoneu la vostra resposta.

5. Aquest poema sembla tenir com a referent alguna rondalla popular o tal vegada més d'una. Recordeu que Llompart va aprendre català escoltant les *Rondalles mallorquines* llegides per son pare. Us ve a la memòria alguna rondalla quan llegiu el poema? _____

6. Expliqueu la metàfora “ales de corb en el vent el cel morat endolaven”.

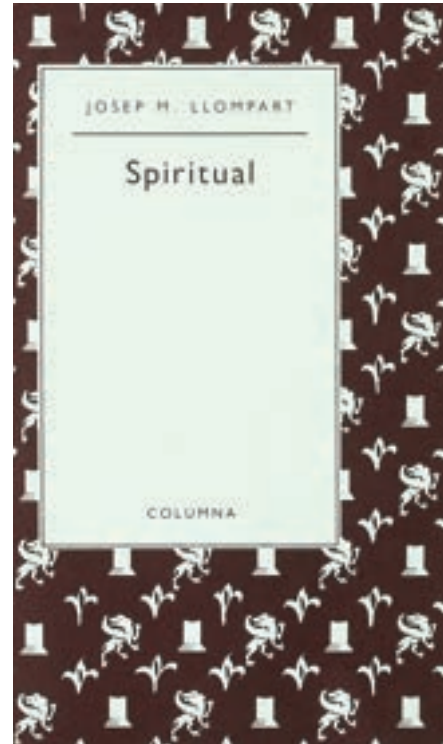
7. Relacioneu les següents paraules del Text 1 amb el poema. Concretament, hi ha un vers que fa referència a la tardor: quin?

“La tardor i la nit, símbols de la mort i de la decrepitud, seran els motius predominants de tota la poesia llompartiana. La mort esdevé l'ombra constant de la darrera etapa de la poesia de Llompart.”

CAMÍ DE PERFECCIÓ

Mai no et deturis:
no hi ha fi ni principi.
Però les roses
cada cop més vermelles
les passes t'encatifen.

Spiritual, 1992.

1. Trieu dos mots per a definir aquesta poesia: precisa, concisa, sentenciosa, pretenciosa, filosòfica, metafòrica...
2. El poema és una tanka, és a dir una composició de cinc versos de 4-6-4-6-6 síl·labes. Comproveu-ho.
3. Quina relació hi ha entre el títol i el poema? Podríem dir que el poema és una explicació del títol?

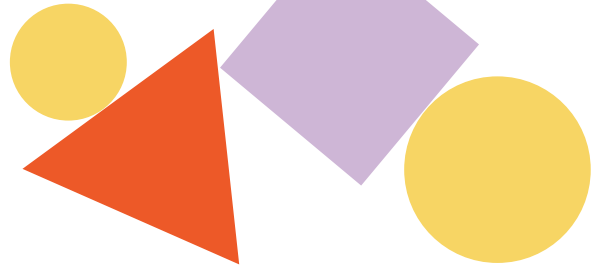
4. I quina relació hi ha entre el poema i el títol del llibre a què pertany?

5. Hi ha un poema de Joan Maragall que comença així:

“Vigila, esperit, vigila;
no perdis mai el teu nord;
no et deixis dur a la tranquil·la
aigua mansa de cap port...”

Busqueu-lo, llegiu-lo sencer i digueu què té en comú amb el que heu llegit de Llompart.

6. Per a acabar, feu un text breu en vers o en prosa que expresse una màxima a seguir, una norma de conducta, una intenció moral...

Llegiu el poema i contesteu les qüestions:

CRIDA I CLOENDA

Voltat de liris modernistes i de belles paraules alemanyes, don Joan Maragall assegurava, com qui no diu res, que la poesia tot just ha començat i que és plena de virtuts inconegudes. ¿Va néixer, potser, germana dels serafins? ¿O per ventura és una arma carregada de futur, com algú va dir, fent el cor fort, en el temps més obscur de la ignominia? [...]

En els Països Catalans, missenyora la Poesia, damissel·la ben tallada i d'endrecats costums, el coneix prou el camí de la barricada. Una vegada hi va anar de bracet amb el senyor Aribau. No hi ha dubte que el seu amagatall preferit era la sotana de capellà trabucaire que cobria la pell i els ossos de mossèn Cinto, i que, fins i tot, valga'ns Déu!, a força de forces va aconseguir d'empènyer a la lluita el cofoi de don Teodor Llorente, feliç i content dins de la seva barraqueta de somnis color de rosa. I va brufar de llàgrimes l'esguard irònic de Joan Alcover. I més tard, endolada, va esser vora el llit de Bartomeu Rosselló-Pòrcel. És possible que madona Poesia sigui germana dels serafins; però ha sabut amistançar-se amb els diables més gloriosos del nostre país, dels nostres Països.

Una arma carregada de futur. [...] El bonàs de don Santiago Rusiñol va dir que Mallorca és terra de poetes. Ara ja ho és també Eivissa; i ho comença a esser Menorca. Tal volta al temps hi ha coses que no sabem i la poesia és plena -encara- de virtuts inconegudes.

1. Com molts altres textos dels volums de Retòrica i Poètica, aquest és, també, una lliçó d'història de la literatura catalana, centrat concretament en la història de la poesia. Fullegeu algun manual d'aquesta matèria i documenteu-vos sobre els autors que es citen a l'article.

2. Tanmateix, hi ha una cita d'un autor que no pertany a la literatura catalana. Es tracta d'un vers del poeta Gabriel Celaya: "la poesía es un arma cargada de futuro". La podeu llegir i escoltar ací: https://www.poesi.as/gcel5500.htm#google_vignette
3. Què vol dir "en el temps més obscur de la ignomínia"?

4. Llegiu "La barraca" de Teodor Llorente i "Desolació" de Joan Alcover. Són poemes molt diferents que us ajudaran a entendre millor el text. Observareu que són dos tipus de poesia: el primer basat en tòpics i el segon basat en l'experiència vital del poeta, a mena d'al·legoria. Expliqueu-ne doncs les diferències i raoneu sobre l'emoció o les emocions que us nodreixen uns poètiques tan diferents.

5. Tanmateix, hi ha una cita d'un autor que no pertany a la literatura catalana. Es tracta d'un vers del poeta Gabriel Celaya: "la poesía es un arma cargada de futuro". La podeu llegir i escoltar ací: https://www.poesi.as/gcel5500.htm#google_vignette
6. Què vol dir "en el temps més obscur de la ignomínia"?

7. A quina edat va morir Bartomeu Rosselló-Pòrcel? Quin sentit tenen els mots "I més tard, endolada, va esser vora el llit de Bartomeu Rosselló-Pòrcel."

8. Opineu sobre la qüestió que es planteja al text: quina és la funció de la poesia en el món actual? Feu-ne un debat.

6

Llegiu el poema i contesteu les qüestions al vostre quadern:

Cantiga d'amigo
SEIA JO DINS L'ERMITA

Seia jo dins l'ermita de Sant Simó
i em voltaren les ones, grosses com són;
i jo esperant el meu amic,
i jo esperant el meu amic!

Estava en l'ermita davant l'altar,
em voltaren les ones altes del mar;
i jo esperant el meu amic,
i jo esperant el meu amic!

i em voltaren les ones, grosses com són;
cap barquer hi havia ni remador;
i jo esperant el meu amic,
i jo esperant el meu amic!

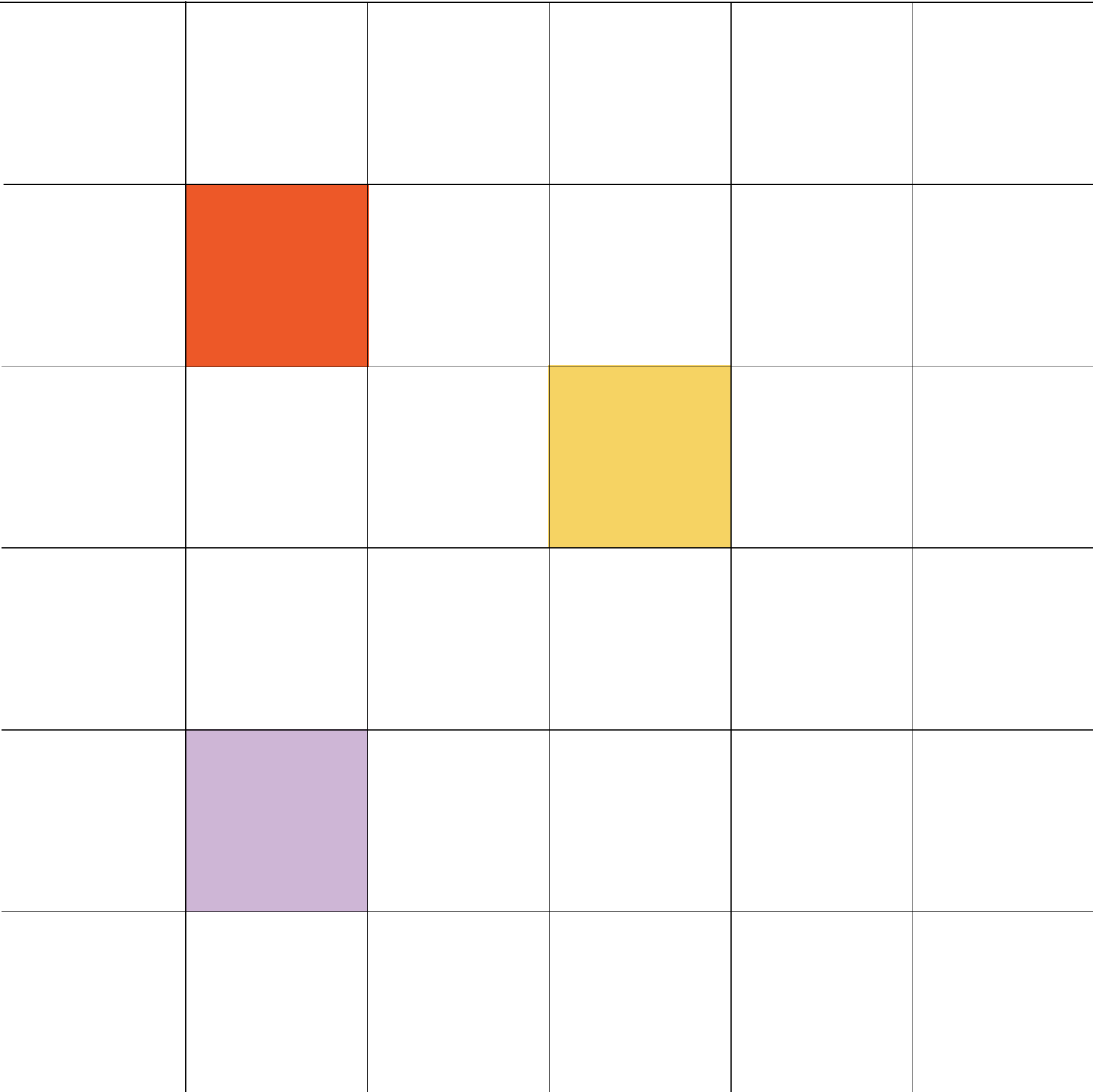
I em voltaren les ones altes del mar;
cap barquer hi havia ni sé remar;
i jo esperant el meu amic,
i jo esperant el meu amic!

Cap barquer hi havia ni remador;
garrida moriré en el mar major;
i jo esperant el meu amic,
i jo esperant el meu amic!

Cap barquer hi havia ni sé remar;
garrida moriré en l'alta mar.
i jo esperant el meu amic,
i jo esperant el meu amic!

Mendiño

1. Analitzeu la mètrica del poema: còmput sil·làbic, rima... Marqueu amb colors diferents les repeticions i els paral·lelismes. Expliqueu com avança l'acció. Dit d'una altra manera: reconstruiu l'acció bàsica llevant les repeticions.
2. Expliqueu el poema com si fora una narració. Un narrador explica la situació i un únic personatge, la xica que espera l'amic, diu el text de l'acció bàsica que heu escrit en la qüestió anterior.
3. Llompart diu en la presentació de l'autor del poema: "No sabem res d'aquest jugar, tanmateix una sola cançó d'amic és prou perquè hàgim de situar-lo en el cim de la poesia medieval i en la primera línia de la lírica europea de l'època." Esteu d'acord amb aquesta afirmació? Haureu d'argumentar les vostres opinions pas a pas. No s'hi val a dir que el poema no val res o que és molt bo, sinó a justificar la vostra opinió, que bé pot coincidir amb la de Llompart o bé pot ser diferent. La dificultat de la qüestió rau en el raonament. Penseu també que és un poema del segle XIII. Vuit segles després, aquests versos poden captivar la nostra sensibilitat?

Unitat didàctica. Josep Maria Llompart. Autoria: Tomàs Llopis i Toni Espí.

